

Korán kelők figyelmebbe

2016 január végén, február elején, reggel fél 7 körül mind az öt, szabad szemmel látható bolygót egyszerre figyelhetjük meg az égbolton. A nagyon fényes Jupiter délnyugati irányban ragyog. Dél felé a halványabb, vörös színű Mars következik. Azonosítását segíti, hogy a Jupiterrel összekötő szakaszon egy, a Marshoz hasonló fényességű csillag helyezkedik el, a Spica (a Szűz csillagkép legfényesebb csillaga). A legfényesebb bolygó a Vénusz. Viszonylag alacsonyan, délkelet felé láthatjuk. A Vénusztól a Mars irányában, körülbelül harmadúton találjuk a Szaturnuszt, amely kissé fényesebb a Marsnál. Vessünk egy pillantást a Szaturnusztól 7°-ra délnyugatra vibráló, nála kissé halványabb, vörös fényű csillagra, az Antaresre is (a Skorpió csillagkép legfényesebb csillaga)!

A Merkúrt jóval nehezebb észrevenni, a Vénusztól kissé keletre, alacsonyan a látóhatár fölött keressük! Fák, dombok, házak könnyen eltakarhatják a többi bolygónál halványabb égitestet. A napok múlásával kissé javul a láthatósága, mert egyre feljebb jön az égen.

Január 28. és február 5. között a Hold is elvonul a bolygók mellett, megkönnyítve az azonosításukat.

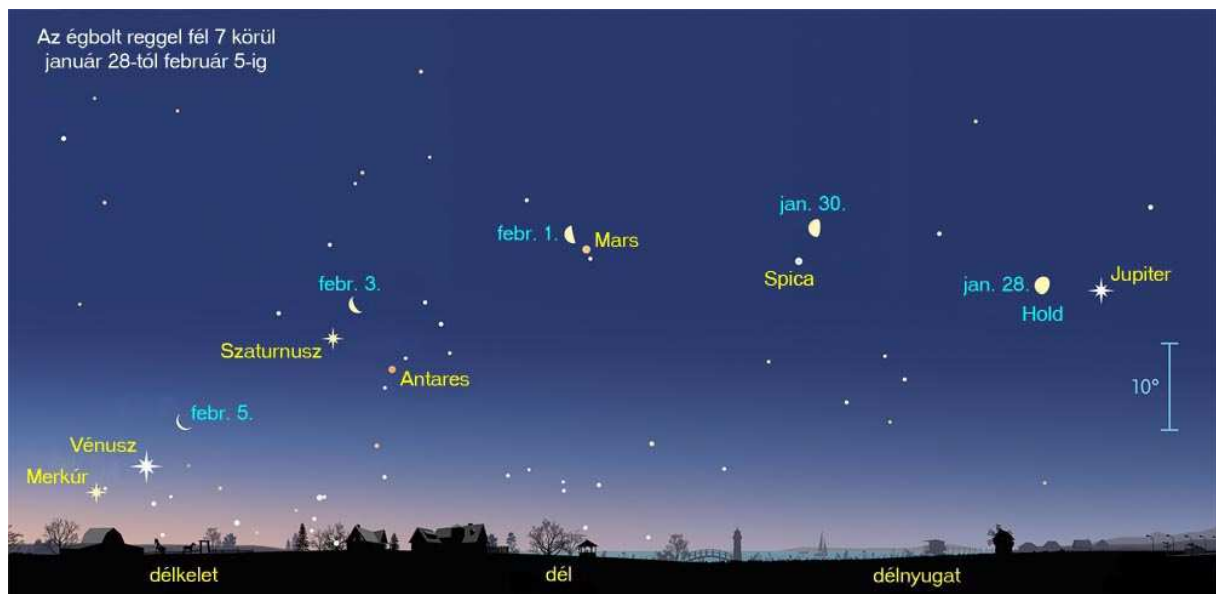
A bolygók íve jól kirajzolja az égbolton a bolygópályák síkját, az ekliptikát. A Naprendszer összes bolygója közel ebben a síkban kering. A távolságuk azonban alaposan eltér egymástól. Ha a Föld–Nap távolságot 1-nek vesszük (150 millió km), akkor a Merkúr 0,8-re, a Szaturnusz pedig 10,6-re helyezkedik el. A Merkúrról 6,5 perc alatt, a Szaturnuszról pedig másfél óra alatt ér el a szemünkbe a Nap visszavert fénye.

A két, említett csillag persze jóval messzebb van tőlünk. Az Antares fénye például több mint 600 évet utazott, míg elért hozzánk. Ha megfigyeljük az égbolton, jusson eszünkbe, hogy közel 900-szor akkora, mint a Nap. Ha a Nap helyén lenne, akkor elnyelné a Földet és a Marsot, de még majdnem a Jupiteret is.

Hasonló látványban 2002-ben gyönyörködhettünk (már aki ☺). Akkor ráadásul sokkal közelebb látszottak egymáshoz a bolygók az égbolton (<http://alpha.dfmk.hu/~albireo/fotok/konj2002.htm>)

Égitest	Átmérő	Távolság a Földtől*	A fény útja*
	Föld = 1	Nap = 1	
Merkúr	0,4	0,8	6,5 perc
Vénusz	0,95	1,3	11
Mars	0,5	1,4	12
Jupiter	11	4,7	39
Szaturnusz	9	10,6	88 perc
Spica	7 × Nap	262 fényév	262 év
Antares	883 × Nap	604 fényév	604 év

* 2016. január 26-án

A tájékozódást segíti, ha tudjuk, hogy kinyújtott kézben 1 cm megfelel az égbolton 1°-nak.

(JT)